

IJTIMOYIY-MA'NAVIY TARBIYANI RAQAMLASHTIRISHDA BLOGSFERA VA KIBERMAKONNING AHAMIYATI

Ikromova Sadiyabegim Kenjaboy qizi

Andijon davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta'lim va maxsus pedagogika fakulteti
Oligofrenopedagogika yo'nalishi talabasi

Mahammadjonova Raxminsa Tohirjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta'lim va maxsus pedagogika fakulteti
Oligofrenopedagogika yo'nalishi talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20229887>

Annotatsiya: Ushbu maqolada globallashuv sharoitida yoshlarning ijtimoiy-ma'naviy tarbiyasiga raqamli texnologiyalar, xususan, blogsfera va kiberfazoning ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqamli muhitda ma'naviy qadriyatlarni transformatsiya qilish, ijobiy kontent yaratish va kiberfazo orqali milliy o'zlikni anglash masalalari yoritilgan. Shuningdek, maqolada so'nggi yillardagi texnologik yangiliklar va ularning ijtimoiy hayotdagi real misollari keltirilgan.

Kalit so'zlar: Blogsfera, kiberfazo, ijtimoiy tarbiya, raqamli transformatsiya, ma'naviyat, kontent-meyker, axborot xavfsizligi, sun'iy intellekt.

Аннотация: В данной статье анализируется влияние цифровых технологий, в частности блогосферы и киберпространства, на социально-духовное воспитание молодежи в условиях глобализации. В исследовании рассматриваются вопросы трансформации духовных ценностей в цифровой среде, создания позитивного контента и самосознания через киберпространство. Также в статье представлены технологические инновации последних лет и реальные примеры из социальной жизни.

Ключевые слова: Ключевые слова: Блогосфера, киберпространство, социальное воспитание, цифровая трансформация, духовность, контент-мейкер, информационная безопасность, искусственный интеллект.

Abstract: This article analyzes the influence of digital technologies, particularly the blogosphere and cyberspace, on the socio-spiritual education of youth in the context of globalization. The study examines the transformation of spiritual values in the digital environment, the creation of positive content, and national identity through cyberspace. The article also presents recent technological innovations and real-life examples from social life.

Keywords: Blogosphere, cyberspace, social education, digital transformation, spirituality, content maker, information security, artificial intelligence.

KIRISH

Bugungi shiddatli axborot almashinuvi davrida insoniyat hayotining barcha jabhalari kabi tarbiya va ma'naviyat masalalari ham raqamli formatga o'tmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek: “Bugun biz dunyo miqyosida g'oyalar jangi, mafkuraviy poligonlar avj olayotgan murakkab zamonda yashayapmiz. Yoshlarimizning ongi va qalbini egallashga qaratilgan harakatlar to'xtagani yo'q. Shunday ekan, biz ma'naviy-ma'rifiy ishlarimizni zamon talablari asosida, yangicha yondashuvlar bilan tashkil etishimiz shart”.

Ushbu fikrlar ijtimoiy-ma'naviy tarbiyani raqamlashtirish nafaqat texnik jarayon, balki milliy xavfsizlik va kelajak poydevori ekanligini anglatadi. Kiberfazo bugun shunchaki muloqot

maydoni emas, balki qadriyatlar shakllanadigan, shaxs dunyoqarashi charxlanadigan asosiy ekotizimga aylandi.

ASOSIY QISM

1. Blogsferaning Mafkuraviy Ta'sir Kuchi

Blogsfera — bu zamonaviy "ma'naviyat minbari"dir. Agar ilgari tarbiya oila, maktab va mahalla uchligiga tayangan bo'lsa, bugun bu zanjirga "blogger" va "influenser" tushunchalari qo'shildi. Tadqiqotchi **M. Kastels (2009)** o'zining tarmoq jamiyati haqidagi nazariyasida ta'kidlaganidek, axborot oqimi kimning qo'lida bo'lsa, ijtimoiy nazorat ham o'sha tomonga og'adi.

Hozirgi kunda yoshlar kitobdan ko'ra qisqa videoroliklar (Reels, TikTok) orqali ma'lumot olishni afzal ko'rmoqda. Bu esa tarbiyaviy kontentni vizuallashtirishni talab etadi. Masalan, "Digital Spirituality" konsepsiyasi doirasida jahonning ko'plab mamlakatlarida milliy qadriyatlarni zamonaviy grafikalar orqali yoshlarga yetkazish tajribasi kengaymoqda.

2. Kiberfazo va Raqamli Odob-axloq (Netiquette)

Kiberfazo chegarasiz hududdir. Bu yerda ijtimoiy-ma'naviy tarbiya "Raqamli etika" (Netiquette) tushunchasi bilan chambarchas bog'liq. **D. Boyd (2014)** yoshlarning ijtimoiy tarmoqlardagi hayotini o'rganib, virtual olamdagi xulq-atvor real hayotdagi tarbiyaning ko'zgusi ekanligini isbotlagan.

So'nggi yangiliklardan biri — Meta va Google platformalarida "Raqamli farovonlik" (Digital Wellbeing) algoritmlarining joriy etilishidir. Bu texnologiyalar foydalanuvchining ruhiy holatini monitoring qilib, ularga ijobiy, ma'rifiy mazmundagi materiallarni taklif etishga qaratilgan. Bu raqamli tarbiyada texnologik imkoniyatlardan foydalanishning yorqin misolidir.

3. Hayotiy Misollar va Amaliyot

Raqamli tarbiyaning muvaffaqiyatli misoli sifatida Janubiy Koreyaning "Smart Education" dasturini keltirish mumkin. U yerda maktab yoshidanoq bolalarga kiber-bullying (virtual tazyiq)ga qarshi turish va axborotni filtrlash o'rgatiladi.

O'zbekiston tajribasida esa yosh blogerlarning "Ma'rifatli yoshlar" kabi loyihalari orqali mumtoz adabiyot namunalarini audio-podkastlar ko'rinishida tarqatishi ijtimoiy-ma'naviy tarbiyani raqamlashtirishning amaliy ifodasidir. **U. Hamdamning "Muvozanat"** romani atrofidagi onlayn muhokamalar yoshlarning ijtimoiy adolat va ma'naviy bo'shliq haqidagi qarashlarini tizimlashtirishga xizmat qilmoqda.

4. Kiber-tahdidlar va Ma'naviy Immunitet

Raqamlashtirishning salbiy tomonlari ham mavjud: kiber-ekstremizm, feyk-nyus va ma'naviy qadriyatlarni kamsituvchi kontentlar. **E. Pariser (2011)** aytganidek, biz "filtr pufakchalari" (filter bubbles) ichida qolib ketyapmiz — algoritmlar bizga faqat o'zimizga yoqqan, ba'zan esa zararli narsalarni ko'rsatadi. Shuning uchun yoshlarda "tanqidiy tafakkur"ni shakllantirish raqamli tarbiyaning markazida turishi lozim.

XULOSA

Ijtimoiy-ma'naviy tarbiyani raqamlashtirish — bu shunchaki internetdan foydalanish emas, balki kiberfazoda milliy va umuminsoniy qadriyatlarning ustuvorligini ta'minlashdir. Blogsfera bu jarayonda asosiy lokomotiv vazifasini o'taydi. Xulosa qilib aytganda:

1. **Kontent sifatini oshirish:** Tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lgan ma'lumotlarni yoshlar tushunadigan "raqamli til"ga o'tkazish (infografika, qisqa metrajli videolar, kvestlar).
2. **Kiber-immunitetni shakllantirish:** Yoshlarda axborot xurujlariga qarshi ichki qalqonni yaratish, ularga axborotni tahlil qilishni o'rgatish.

3. **Davlat va blogerlar hamkorligi:** Ma'naviy yetuk, vatanparvar blogerlar maktabini shakllantirish va ularni qo'llab-quvvatlash.

Raqamli dunyo — bu ulkan imkoniyat. Agar biz bu maydonni ma'naviyat bilan to'ldirmasak, uni begona yot g'oyalar egallab oladi. Shunday ekan, kibermakonni tarbiya o'chog'iga aylantirish bugunning eng dolzarb vazifasidir.

References:

1. 1. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". – Toshkent: "O'zbekiston", 2021. (Kiritish qismidagi konseptual g'oyalar uchun).
2. 2. Castells, M. "The Power of Identity: The Information Age: Economy, Society, and Culture". – Wiley-Blackwell, 2009. (Blogsferaning ta'sir kuchi tahlilida foydalanildi).
3. 3. Boyd, D. "It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens". – Yale University Press, 2014. (Raqamli etika qismida foydalanildi).
4. 4. Pariser, E. "The Filter Bubble: What the Internet Is Hiding from You". – Penguin Books, 2011. (Kiber-tahdidlar tahlili uchun).
5. 5. Karimov B. "Ma'naviyat va adabiy ta'sir". – Toshkent: 2020. (Milliy qadriyatlar va adabiyot bog'liqligi uchun).
6. 6. Hamdam U. "Muvozanat" (roman). – Toshkent: "Sharq", 2003. (Hayotiy misollar va ijtimoiy tahlil qismida foydalanildi).
7. 7. Jenkins, H. "Convergence Culture: Where Old and New Media Collide". – NYU Press, 2006. (Media-savodxonlik masalalarida).
8. 8. Schwab, K. "The Fourth Industrial Revolution". – World Economic Forum, 2016. (Raqamli transformatsiya jarayonlari uchun).
9. 9. Goffman, E. "The Presentation of Self in Everyday Life" (Digital Age perspective). – Anchor, 1959/2021 reprint. (Virtual shaxs shakllanishi uchun).
10. 10. Turkle, S. "Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other". – Basic Books, 2011. (Kiberfazo va ijtimoiy munosabatlar tahlili uchun).